

Van de radar

Van de radar

VERHALEN &
VERDWIJNTRUCS

Ignace Pollet

Auteur: Ignace Pollet
Druk: Brave New Books
ISBN 9789402176322
© 2018 Ignace Pollet

Alles verdwijnt, zelfs de verdwijntrucs. Levens komen niet uit de startblokken, vroegbloeiers branden op in het midden, avondwandelingen leiden naar de noorderzon. Wie op onsterfelijkheid mikt, stelt gaandeweg de verwachtingen bij. Sommigen zoeken nog het moment waarop de wereld aan hun voeten lag. Maar net als het moment zelf, verdampt ook de herinnering. Waar de wolf sliep, keert hij niet terug.

Sommige stukjes uit deze bundel dateren van toen ik *De wereld is blind* (2007) uitbracht, mijn aantekeningen uit een vorig leven. Daarna volgden de romans *Kaffa* (2012) en *Lichaamsvreemd* (2017). Ze vergden alles wat ik in me had. Ter lering en vermaak bleef ik de korte galop koesteren, oefeningen om me uit een imaginaire vergeetput omhoog te schrijven, afgaand op herinnerd licht, ingebeeld licht, strooilicht.

Enkele verhalen werden eerder in literaire tijdschriften gepubliceerd. *De klassenstrijd* verscheen in *Weirdo's* (jaargang 24, nr. 3, sept.-okt. 2011), *Strooilicht* in *Op Ruwe Planken* (jaargang 11, nr. 1, nov. 2011), *De brandgang* in *OpSpraak* nr. 48 (voorjaar 2012) en *Verlof* in *WEL* (jaargang 35, nr. 2, juni 2018). *Cowgirl in the sand* (2013) en *Het pad* (2016) werden opgenomen in de kleine oplages van het Schrijfatelier van De Markten, Brussel.

Ignace Pollet
Neerijse, 2018

Let your life proceed by its own design

John P. Barlow, *Cassidy*

<i>Sterk water</i>	9
<i>De zonk</i>	17
<i>De buitenslaper</i>	22
<i>Het ticket</i>	30
<i>Bandung</i>	41
<i>Het pad</i>	49
<i>Op locatie</i>	56
<i>Voor altijd 1964</i>	64
<i>Zandlopers</i>	69
<i>Papagena</i>	73
<i>Jonge natie</i>	77
<i>Cowgirl in the sand</i>	86
<i>Verlof</i>	99
<i>Wat niet weet</i>	103
<i>De boomgrens</i>	108
<i>Warmoes</i>	113
<i>De passant</i>	122
<i>Een pelgrim in het dorp</i>	129
<i>De klassenstrijd</i>	134
<i>De zomer begint</i>	142
<i>Man in de tuin</i>	151
<i>De brandgang</i>	159
<i>Vogelaar</i>	168
<i>Waar de wolf sliep</i>	178
<i>De jaren</i>	192
<i>Strooilicht</i>	199

Sterk water

De oprijlaan naar de villa lijkt erop gericht de bezoeker met zijn eigen futiliteit te confronteren. De hellingsgraad is verraderlijk, de kiezels vermoeiend, de voordeur verweerd. De buitenmuur is met heesterplanten van het kale voorland gescheiden. Ik wil aanbellen maar vind geen bel. Ook geen antieke deurklopper. Ik klop op de deur. Het doet pijn aan mijn knokkels.

Is Jack Orion iemand bij wie je vlotjes achterom binnen mag? Dat kan ik me niet voorstellen. De oude schrijver, bekend om zijn knorrigheid, houdt de mensheid graag op afstand. Met zijn gevreesde scherpe tong zet hij al te nieuwsgierige journalisten stevast op hun plaats. Alleen voor jonge vrouwelijke fans heeft hij een zwak, zo leerde mij mijn research, maar ook zij komen over zijn persoonlijk leven nooit veel te weten.

Sinds lang al bewonder ik Jack Orion. Zijn verhaallijnen grenzen aan het geniale. Ze beginnen altijd in de babyroze onschuld en laten de lezer schier onmerkbaar in een poel van boosaardigheid wegglijden. Het lijkt niet meer dan een techniek, maar je moet hem onder de knie hebben. Ik heb zijn boeken gelezen en herlezen. Het lukt me niet zijn code te kraken. Die code, dat weet ik zeker, valt volledig samen met de ontbrekende

schakel in mijn eigen vakmanschap. Al veel te lang stapel ik de goeie ideeën op, maar slaag er niet in ze tot een strak verhaal uit te werken. Iemand als Jack Orion moet de sleutel in handen hebben die de poort opent naar mijn langverwachte debuut. Een debuut dat inslaat als een meteoriet. Een bestseller. Zelf heeft Jack Orion al een tijd niets meer gepubliceerd. Het zou kunnen dat hij het intussen wel heeft gehad met schrijven, succes, aandacht. Waarom zou hij een jongere collega niet een zetje willen geven?

Wat heb ik te verliezen? Via zijn uitgever stuurde ik hem een ouderwetse brief. Al gauw kreeg ik een handgeschreven kattenbelletje terug met daarop een datum, een uur en een wegbeschrijving. Onderaan stond te lezen: 'Vertel niemand dat je mij komt bezoeken.' Het woord niemand was onderstreept.

Ik klop voor de vijfde of zesde keer aan en haal net mijn gsm boven om Jack Orions uitgever op te bellen, wanneer de voordeur opengaat. Voor mij staat een forse man met een poesje in zijn handen.

'Sta je hier al lang?'

'Ik had een paar keer aangebeld.'

'Vier uur was wat we afgesproken hadden. Of vergis ik me? Kom binnen.'

Hij reageert niet op mijn uitgestoken hand maar gooit de deur dicht. Ik vermoed dat hij wil voorkomen dat het poesje kan ontsnappen. Ik volg hem naar een zitkamer. Een lange, jonge vrouw kijkt op van haar tablet. Ze draagt een nauwsluitend pakje. Starende pupillen onder groene wimpers geven haar iets ondeugends.

‘Poes, dit is het bezoek dat ik aangekondigd had. Een jonge schrijver met bepaalde vragen. Wat was uw eerste vraag, meneer?’

We staan allebei nog recht, hij bij de kamerdeur, ik halfweg tussen de deur en de zithoek. In de driezitter rekt de jonge vrouw zich uit. Haar strakke lichaam vangt me als lichtreclame. Ik weet niet hoe te reageren. Jack Orion grinnikt.

‘Ja, lange introducties zijn mijn ding niet. Zoals je ziet woon ik hier met kleine poes en grote Poes. Ik heb graag dat het vooruitgaat. Je wou me toch enkele vragen stellen? Voor de dag ermee.’ Nog steeds houdt hij zijn hand aan de deurklink.

‘Ik zit vast,’ begin ik. ‘Het heeft met het vertelperspectief te maken. Ik schrijf automatisch in de ik-vorm maar vraag me af of ik niet als alwetende verteller moet schrijven.’

‘Vertelperspectief nog wel. En heb je ook iets te vertellen?’

‘Ik dacht van wel.’ Hij moet niet denken dat ik me zomaar laat intimideren.

‘Wel, dan stel ik het volgende voor. Je gaat een oefening maken. Beschrijf deze situatie eens vanuit mijn perspectief. Een schrijver op rust wordt op een dag gestoord door iemand die denkt dat hij iets te vertellen heeft. Ik laat je een halfuurtje met Poes alleen. Daarna wil ik kennis nemen van het resultaat. Veel succes.’ Hij sluit de deur achter zich.

Poes staat op. ‘Wil je een glas water? Iets anders? Ga gerust in de sofa zitten.’

Ik hoor hoe ze in de keuken een recipiënt met water vult. De sofa heeft een lage zitting die bovendien diep doorzakt.

Gelukkig heb ik zelf pen en papier bij, maar op deze schrijfoefening ben ik niet berekend. Ik vind mij geen houding.

Poes komt terug met een karaf water en een glas. Ik kan mijn ogen niet afhouden van haar jeans. Het verbaast me hoe nauw die aansluit, tot ik zie dat wat ze aanheeft geen jeans is, maar een laagje bodypaint. Alleen haar vagina is bedekt door een driehoekig lapje textiel, waarvan niet duidelijk is hoe het op zijn plaats blijft zitten.

‘Wil je dat ik wegga, zodat je kan schrijven?’

‘Dat hoeft niet.’ Tegelijk besef ik dat ik in haar aanwezigheid niet kan schrijven. Zet een mooie vrouw in mijn buurt en ik ben een schoothondje, met alles akkoord. Ik moet me vermennen. Maar het maakt niet uit. Ook als ze buitengaat, zal het me niet lukken te schrijven. Dat Jack Orion mij hier een oefening wil laten maken, is geschikt. Ik stop mijn schrijfblokje opnieuw weg.

‘Het is een vreemde man, nietwaar?’ zegt Poes, alsof ze mijn gedachten raadt. ‘Hij is nu vast zijn collectie op sterk water aan het inspecteren. Het is het enige wat hem schijnt te boeien.’

‘Welke collectie?’

‘Dode organismen. In levende organismen is hij niet geïnteresseerd. Ik weet niet waarom hij mij in huis heeft genomen. Toen ik hem voor het eerst zag, was zijn enige uitleg dat hij van poezen hield. Als ik deed wat hij zei, zou hij me goed behandelen. Hij had alles met het agentschap geregeld.’

‘Agentschap?’

‘Mijn werkgever. We komen wel vaker bij curiosums terecht, maar deze overtreft alles. Sinds ik hier ben, heeft hij me nog geen enkele keer aangeraakt. Het enige wat hij wil, is dat ik

naakt in zijn living zit. Ik mag chatten, surfen, tv kijken. Verder niets, niet schoonmaken, niet koken, niets.'

'Waarom loop je niet weg?'

'Hij betaalt goed. In vergelijking met vroeger heb ik een comfortabel leven. Geen geweld, geen infecties. Ik had ervoor getekend. Alleen heb ik soms behoefte aan – dat begrijp je wel.' Met een hand strijkt ze over haar dijen. 'Ja toch, je begrijpt me toch?'

Ik knik. Ze zit nu op de leuning van de sofa en ik ruik haar. Verfgeur, een vage balsem, en haar geslacht.

'Echt wel, hé,' zegt ze. Het driehoekje textiel dreigt er heel even bijna af te dwarrelen maar blijft toch op zijn plaats. Het is alsof er magneetjes in zitten. Bleek lila, goudomrand, en het nadert snel mijn gezicht. Dure, dunne stof, die nauwelijks verhuult wat eronder schuilt. Ik begrijp waarom ze zich Poes laat noemen. Ze neemt mijn polsen vast en duwt ze tot achter mijn nek. Ik geef mee, sluit de ogen. Ze hijgt van de inspanning.

'Ik geef me over,' zeg ik.

Ze fluistert iets, of iemand achter mij fluistert iets. Twee handen trekken mijn polsen nog verder naar achter.

'Heb je je verhaal al rond?' hoor ik Jack Orion zeggen.

Poes, die mij een ogenblik met haar benen omklemd heeft, stapt van me af als was ik een bromfiets. Ik probeer op te staan maar merk dat ik vasthang. Polsen aan elkaar, en ook nog eens aan de rugleuning van de sofa.

'Je maakt twee beginnersfouten,' zegt Jack. 'Ten eerste geef je blijk van een ontstellend gebrek aan discipline. In ons vak geldt de regel: eerst presteren, pas daarna je amuseren. Ten

tweede kan je de fictie niet van de werkelijkheid onderscheiden. Poes is voor mij werkelijkheid en voor jou fictie. En dit hier is voor mij fictie en voor jou werkelijkheid.'

'Wat?' Hij staat achter mij. Ik kan niet zien waarop hij doelt.

'Dit hier.' Zijn hand verschijnt in mijn gezichtsveld, met in die hand een spuitbus. Daarachter het silhouet van Poes, wazig, dan zoet als bloedsuiker, dan zwart.

Ik word wakker in een ruimte die op een kelder lijkt. Mijn handen zijn vrij, maar mijn benen zijn vastgeketend aan de stoel waarop ik zit. Op mijn schoot liggen een schrijfblok en een pen. Voor mij op de grond brandt een grote kaars. Het is warm en in mijn hoofd pulseert alles wat ik aan bloedvaten heb. De lucht is dik van de stank. Beer, of nog iets walgelijkers.

Door een gat in het plafond zie ik het daglicht. Vandaar kijkt Jack op me neer, zijn handen over zijn kruis gevouwen, alsof hij straks op me gaat urineren.

'Jack, wat is dit?' vraag ik. Mijn stem klinkt schor. 'Waar ben ik?'

'Dat komt ervan als je in de ik-vorm schrijft,' zegt hij. 'Een alwetende verteller hoeft die vraag niet eens te stellen. Hij kan op voorhand de gevolgen van zijn daden inschatten.'

'Mijn daden? Ik heb helemaal niets gedaan. Het was je Poes die het initiatief nam. Wat is de hiervan bedoeling, Jack? Kan je me losmaken? Ik heb thuis een partner die op me wacht.'

Hij draait zich om. Ik hoor hem hikkend lachen. Dan zie ik opnieuw de omtrek van zijn hoofd in het tegenlicht.

‘Uitleg geven is overbodig. Een goed schrijver maakt gebruik van de context. Op tijd en stond bezorg ik je voedsel. Als je je behoefte moet doen, dan liefst in de emmer links van je. Het vergt enige behendigheid maar een mens in nood wordt inventief. Over je partner hoef je niet in te zitten. Ik zorg er wel voor dat je niet gemist wordt.’

‘Je bent gek.’

‘Wat voor jou gek is, noem ik ruimdenkend. Ik heb me jarenlang ingeleefd in mijn hoofdpersonages, stuk voor stuk ontsnapte psychopaten. Op den duur begreep ik hen. Ze zijn intelligent, gewetenloos, geniaal, niet te verslaan. Dat zal je zelf ook wel weten.’

‘Als ik thuis niet opdaag, komen ze me hier zoeken.’ Mijn keel zit nu helemaal dicht.

‘Echt waar? De afspraak was dat je over je visite met niemand zou reppen. En nu vertel je me dit. Je ontgoochelt me alweer. Een ik-verteller die liegt. Een onbetrouwbare verteller. Het bevestigt dat ik de juiste beslissing nam je op te sluiten.’

‘Hoelang moet ik hier blijven? Wat wil je eigenlijk?’ Ik produceer een krassend gefluister. Hoort hij me nog?

Met een zaklamp licht Jack doorheen de kelder. Die blijkt veel groter te zijn dan ik dacht. Op enkele stoelen zitten mannen in voorovergebogen houding. Onder hen ligt een plasje. Ze reageren niet. Tegen de muur ontwaar ik grote bokalen met een troebele inhoud.

‘Wat zijn dit, deze...?’ Ik stok. Mijn stem begeeft het.

‘Dit zijn mensen zoals jij, ondermaatse schrijvers die ongevraagd mijn rust kwamen verstoren, mijn ideeën

wegplukken, mijn vrouw berijden. Helaas is het er nog geen enkele gelukt.'

Zijn harde lach weerkaatst in alle hoeken van de kelder.

'Dit is een open einde, waarop auteurs van jouw slag hun lezers zo graag trakteren. Nu weet je ook eens hoe fijn dat is. Als ik jou was, begon ik gauw een verhaal te schrijven. Schrijf jezelf uit je situatie. Toon wat je kan. En hoed je voor mooischrijverij, want als je inkt op is, is ze op.'

Hij schuift het luik boven me dicht. Het kaarslicht flakkert. Ik neem de schrijfblok en de pen vast. Nooit heb ik erbij stil gestaan dat verhalen schrijven ook een straf kan zijn, of een manier om tijd te kopen.

Ik sluit de ogen en zou mijn benen willen uitstrekken. Het kaarslicht schijnt door mijn oogleden heen, als knipperend neon op een parking. Het vormt een driehoek. Lila en goud. Lila en goud. Lila en goud.

De zonk

‘Pieter heeft nu iets om handen,’ zegt grootvader, ‘hij gaat uien kweken en die ’s zondags op de markt verkopen.’

‘Uien, wat een idee,’ antwoordt mama met een meewarige blik op haar jongste broer, ‘daarmee verdient hij niet eens genoeg om de parking te betalen.’

‘Ja, maar daar gaat het niet om,’ zegt grootvader.

Nonkel Pieter zegt zelf niets. Veertig en nog steeds in het oude nest. Telkens we na het obligate grootouderbezoek naar huis rijden herhaalt vader zijn opmerking: mama mag van geluk spreken dat hij haar daar op tijd heeft weggehaald. Anders zat zij nu nog haar jaren te verslijten tussen Pieter en Dina. Nonkeltje Pieter, de slome sloeber. Tante Dina, de tranerige zenuwpees die mij altijd wil troosten voor iets wat niet gebeurd is. Berucht in de familie om haar natte zoenen.

‘Pas op, ik vind uien niet slecht, ze bevatten veel vitaminen,’ zegt mama in een poging om positief te blijven.

Tante Dina springt mee op de kar: ‘Het is oervoedsel. De voorhistorische mens at het al.’

‘Het geeft wel veel wind,’ zegt vader.

Dat is niet wat tante wil horen. Iedereen kijkt een poos naar buiten, waar een opwaaiend stuk karton de brievenbus belaagt.

In de keukendeur verschijnt grootmoeder met een taart als een onneembaar fort. *Crème au beurre*, het cement dat de

familie moet bijeenhouden. Voor mij het sein om deze te vaak afgespeelde film te ontvluchten.

Ik volg het tuinpad naar de knotwilgen, kruip onder de prikkeldraad en spring over de sloot. Het weidegras is lang en nat, anders dan in de zomers van mijn kindertijd, toen het kortgegraasd werd door de eeuwige koeien. Ik ken hier elke vierkante centimeter. Ik steek de weide over en loop recht op ons kamp af: een droogstaande zonk achter een klein bos. Enkele gestapelde boomstammen bieden de kans je hier te verstopp en de omgeving in het oog te houden.

Ooit behoorde deze plaats toe aan de bende van de maretak, een groep jongens uit de buurt. Ze waren allen drie of vier jaar ouder dan ik, behalve dan de Krul die maar twee jaar ouder was. Jammer genoeg viel de bende uit elkaar kort nadat ik als volwaardig lid aanvaard was. Sinds ik zelf op de middelbare school zit, wil ik met bengels in korte broek ook niets meer te maken hebben. Met de Krul ben ik het langst bevriend gebleven. Hij was spichtig en dankte zijn bijnaam aan een overdadige haardos. De Krul bracht mij Bob Dylan bij en de kunst om over kasseien te fietsen. En de anatomie van het meisjeslichaam. Nu was ik niet preuts opgevoed. Ik wist wel hoe dat landschap in elkaar stak. Maar door de manier waarop hij erover sprak, begreep ik dat zo iets zich niet louter in termen van reliëf en begroeiing liet uitleggen.

In het kamp tref ik de Krul aan. Hij schrikt merkbaar wanneer hij me ziet. Onze laatste zomer samen is alweer anderhalf jaar geleden. We zijn beide veranderd, maar hij met

zijn dons en zijn lange stelten het meest. Hij vraagt wat ik hier doe.

‘Op taartbezoek bij mijn grootouders. Ik dacht: ik kijk eens hoe de zonk erbij ligt. En jij?’

‘Ik, wel ...’ Hij rekt zich boven de boomstronken uit en tuurt om zich heen. Alsof er vijandelijke legers op komst zijn.

‘Ik zit op iemand te wachten,’ vervolgt hij. ‘Kan je niet een andere keer langskomen?’

‘We zijn verhuisd. Ik kom hier niet vaak meer. Met wie ben je afgesproken?’

‘Och man, ...’ Hij draait zich om. Voor hem besta ik niet meer.

Ik wil me niet laten afpoeieren. We zijn vrienden, niet? Vrienden laten elkaar niet vallen, toch? Maar de wind jaagt mijn protest weg nog voor het hem bereikt.

Ik klim uit het kamp en loop verder. Werktuigelijk volg ik de paden tussen weilanden en stoppelvelden, de paden van weleer. Ik begrijp niemand. Voor volwassenen kunnen de dingen niet saai genoeg zijn. Mijn leeftijdsgenoten zijn belachelijk dom. Degenen waar ik ooit naar opgekeken heb, zijn brutaal geworden, of vals, of totaal afzijdig. Ik wandel, scheer keien over een waterplas en klim in een boom. Een boer komt langs met de fiets aan de ene hand en een hond aan de andere. Het dier keft als heb ik zijn hele voorgeslacht uitgemeord. De man neemt me zwijgend op en vervolgt zijn weg, het krankzinnige mormel achter zich aan slepend. De hele tijd dreigt een regenvlaag. De wind hoeft maar te gaan liggen. Naar de

kleiputten is het nog een half uur stappen. Er zal vast niemand te zien zijn. Ik besluit terug te keren.

Na veel moedwillig geslenter kom ik opnieuw bij de zonk uit. De Krul zie ik niet meer. Wel staat er een heel kleine mobilette geparkeerd. Ik loop er in een grote cirkel omheen en ineens... Ineens hoor ik iets. Het geluid van mensen. Het komt uit het kleine bos. Ik sluip er naartoe. Ik zie hem. Het is de Krul, zijn hardos is onmiskenbaar. Er is nog iemand er ze bewegen zich samen. Meer kan ik er niet van maken. Beiden zitten half weggedoken onder de varens.

Is dat het nu? Gaat dat zo?

Mijn enige bekommernis bestaat erin ongezien weg te geraken. Ik doe hard mijn best om mijn ademhaling te controleren. Voor ik het weet, ben ik alweer bij de knotwilgen van mijn grootouders. Wanneer ik de klemmende achterdeur openduw, lijkt het gezelschap collectief uit een middagtukje te ontwaken.

‘Aha, onze grote jongen is terug. Een flinke wandeling gemaakt?’

‘Is hij zijn kamp gaan opzoeken?’

‘Hij ziet er helemaal rood van. Is er iets jongen?’

‘Tegenwoordig zit er in dat kamp al eens eentje te vrijen,’ weet grootvader. En dan, met een blik van verstandhouding naar vader: ‘Zelf gezien.’

‘Daar is onze grote jongen nog wat te klein voor, hé jongen?’ zegt tante Dina.

Ik wil van onder die ziekmakende aandacht weg. Mijn keel zit dik van machteloze woede. Nooit zien ze mij hier nog, nooit.

‘De jongen is veel te verlegen voor zijn leeftijd,’ zegt grootmoeder, ‘ik heb voor hem nog een stukje taart overgehouden.’

Ze blijven mij maar bekijken. Ik wil ‘dank u’ zeggen maar beland in een hoestbui. Er moet een zakdoek aan te pas komen.

‘Ja, traantjes,’ stelt vader vast, ‘en dat komt niet door die uien van Pieter.’

De buitenslaper

Hij rijdt al lang niet meer om koersen te winnen. Hij heeft geen sprint, geen ploeg, geen begeleider. Nog maar zelden rijdt hij een wedstrijd helemaal uit. Vaak schrijft hij zich niet eens in. Het liefst vervoegt hij met een oud rugnummer het peloton net na de start, op het moment dat de wagens elkaar zenuwachtig in de weg rijden en de eerste vrijbuiters het sop kiezen. Bijna elke keer ontvouwt zich hetzelfde draaiboek, en nog steeds verbaast het hem. Een tweede groep stoomt op de vroege vluchters af. Hij haakt zijn wagonnetje aan, laat zich bij de vroege vluchters brengen en lanceert zich bij de eerste oneffenheid. Een boerenkassei, een vals plat, een spoorwegbrug. ‘Schoppens is schampavie,’ hoort hij soms achter zich roepen. Het komt van één van die paar spitsbroeders die hem nog kennen van bij de espoirs.

Ook vandaag is hij weer de cowboy van dienst. Pas na een solovlucht van anderhalf uur voelt hij in zijn zog de wedstrijdswagen. ‘De aanval van de dag is andermaal voor rekening van Paul Schoppens, sportliefhebbers,’ klinkt het uit de megafoon. Voor zover hij uit de summiere commentaar kan opmaken, liggen de eerste achtervolgers op bijna zes minuten. Hij draait de Grote Vreunte op. *Waanrode bloemendorp*, leest een affiche, *pannenkoekenfestijn*. De kerkklok geeft tien voor één aan. Is het niet al veel later? Hij houdt niet van tijdopnames. Hij is een baroudeur. Zijn enige ambitie bestaat erin om alleen